

Leven in structuren

Jaarverslag 2010

ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	4	Architect uit balans Lezing door Thijs Asselbergs	15
Niveaus van stedenbouw Onderzoek en forumdiscussie	6	Verslag lezing ‘Architect uit balans’	16
Bloemkoolwijken <i>revisited</i> Lezing door Martijn Ubink	11	Dag van de architectuur Plannenmarathon West	18
Groenstructuur als basis voor de stad Lezing door Niek Roozen	12	Expositie in Theater De Vest Architectuur als motor van maatschappelijke verbinding LIAG architecten.	22
Project X en andere werken Lezing door René van Zuuk	13		
Bergen, betekenis en begrip Lezing door Dirk Jan Postel	14		

Colofon

Tekst
Bernard Faber Tekst en Beeld, Alkmaar

Fotografie Dag van de Architectuur
Ton Voermans, Bergen

Vormgeving en productie
De Wilde Muis, Oudorp

Copyright
Architectuur Informatiecentrum Alkmaar

Foto: Bernard Faber

Bestuursverslag 2010

In verslag over 2009 schreven wij: “De crisis raakt in toenevende mate de bouw en daarmee de architecten. En het eind is nog niet in zicht”. Helaas was dat maar al te waar. 2010 was een dieptepunt voor alle sectoren van de bouw en volgens het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid zal de crisis in 2011 nog stevig doordreunen hoewel er sprake zal zijn van stabilisatie. De situatie bij de architectenbureaus lijkt dat laatste te bevestigen. Na een periode waarin volgens de BNA de bureaus hun orderportefeuille met 40 tot 50% hebben zien afnemen, is er sinds het midden van vorig jaar sprake van stabilisatie, en recent zelfs van een lichte stijging. De komende periode moet duidelijk maken of er werkelijk sprake is van herstel.

Deze situatie noopt tot herbezinning op verschillende fronten. Op de positie van de ontwerper in het bouwproces in het algemeen en die van de architect in het bijzonder. Op de vraag hoe het bouwen goedkoper en efficiënter kan, en hoe de bouw

meer klantgericht kan worden georganiseerd. Moet er niet meer aandacht zijn voor de duurzaamheid van het bouwen en de bouwproducten? En, niet in het minst, kunnen de procedures in de bouw niet eenvoudiger en sneller. De activiteiten van ons centrum zijn in 2010 mede gestuurd door dit soort vragen en overwegingen.

Een belangrijke activiteit in het begin van het afgelopen jaar was een op verzoek van het Stimuleringsfonds voor de Architectuur (SfA) georganiseerde forumdiscussie over de positie van de stedenbouwkundige vakdiscipline.

Een belangrijke constatering was dat er binnen het stedenbouwkundige vak meerdere niveaus zijn te onderscheiden. Uit de discussie bleek een duidelijke zorg over het niveau van de ruimtelijke ordening, dus het niveau waarop juist de overheid het meest actief moet zijn.

Vanwege het belang van deze discussie is daar in dit jaarverslag uitgebreid aandacht aan besteed.

Ook de lezingen hebben deels in het teken van dit soort herbezinning gestaan. Dit gold voor de lezing van Martijn Ubink over de positie van de Bloemkoolwijken uit de jaren zeventig van de vorige eeuw, en in het bijzonder voor de beschouwing van Thijs Asselbergs over de, onder druk van de omstandigheden, veranderende positie van de architect. Ook van deze lezing is een uitgebreide rapportage in dit jaarverslag opgenomen. Overigens waren de lezingen van Niek Roozen, René van Zuuk en Dirk Jan Postel niet minder inspirerend.

In het kader van de aandacht die wij voortdurend besteden aan de ontwikkelingen in Alkmaar en de regio hebben wij op de Dag van de Architectuur een brede discussie georganiseerd rond de plannen voor de westelijke stadsrand van Alkmaar. De gemeente heeft voor dit gebied 2010 een structuurplan vastgesteld. Bijzonder was dat de dag georganiseerd kon worden in nauwe samenwerking met Hogeschool Inholland.

De jaarlijkse architectuurtentoonstelling in theater De Vest werd georganiseerd rond de nieuwbouw van de brandweergarage

in Alkmaar. Een spraakmakend project dat burgemeester Bruinooze van Alkmaar tijdens de opening bracht tot een geïnspireerd betoog over de doorwerking van de historie in de hedendaagse stedenbouw.

In 2010 werd voor het eerst gewerkt met een nieuw ingestelde Programmaraad. Hiermee zijn zeer positieve ervaringen opgedaan. De inbreng van de Programmaraad heeft mede geleid tot een verbreding van de activiteiten. Als resultaat hiervan worden in het komende jaar de vertoning van architectuurfilms en het organiseren van discussiebijeenkomsten aan het programma toegevoegd.

Intussen moeten we ons voorbereiden op veranderingen in onze huisvesting. Dit heeft vooral te maken met de verhuizing van de culturele instellingen in samenwerking waarmee wij onze activiteiten verrichten. Zo is onze administratie ondergebracht bij de Kunstuitleen Alkmaar. Met de Kunstuitleen verhuizen wij mee naar een nieuw gemeentelijk cultureel centrum in de voormalige Alkmaarse Ambachtsschool aan de Bergerweg, deze wordt aangeduid als: Centrum voor Kunst en Erfgoed. Hier zijn ook het Regionaal Archief, Kunst en Cultuur Noord-Holland, Cultureel Erfgoed Noord-Holland en de Alkmaarse Stadsarcheologen gevestigd. Zo ontstaat hier een dynamische bundeling van meerdere culturele instellingen. De verhuizing van de Kunstuitleen Alkmaar zal in het eerste halfjaar plaatsvinden.

De lezingen die zijn ondergebracht bij Provadja zullen met dit theater meeverhuizen naar het nieuw te bouwen centrum voor beeld en geluid, Yxie, te realiseren op het Doelenveld in Alkmaar. Naast de lezingen biedt dit fantastische mogelijkheden voor het vertonen van architectuurfilms en het organiseren van evenementen in nauw contact met andere cultuurvormen. Naar verwachting zal in de loop van 2011 met de bouw daarvan worden gestart. Tot die tijd blijft Provadja ons belangrijkste forum.

Wat betreft onze jaarlijkse tentoonstelling in de Vest, daar zal vanwege de verbouwing van deze schouwburg tijdelijk een andere plek voor moeten worden gevonden.

Alleen de Dag van de Architectuur blijft wat hij altijd geweest is, te weten een wisselende activiteit op een wisselende plek.

Tenslotte: hoe zeer wij ook hechten aan samenwerking met de andere culturele instellingen, wij hechten evenzeer aan onze zelfstandigheid en aan het behoud van een eigen karakter en een eigen gezicht. Bij alle veranderingen blijft dus voorop staan het organiseren van evenementen die ten doel hebben het stimuleren van de belangstelling voor de architectuur en de vormgeving van de ruimtelijke omgeving. Ook voor 2011 staat hiervoor weer een uitgebreid programma op stapel. Naast de bekende activiteiten als de lezingen, de Dag van de Architectuur, de tentoonstellingen en de excursies, zullen wij dit jaar starten met het vertonen van architectuurfilms. Tevens willen wij discussies organiseren met een minder vrijblijvend karakter dan de lezingen. Vooral met dat laatste willen wij dichter komen bij de plannen die in onze eigen omgeving aan de orde zijn.

Terugkijkend hebben we in 2010 een aantal bijzondere architectuurevenementen kunnen organiseren. De belangstelling voor onze activiteiten groeit nog steeds. Daarbij weten we ons gesteund door een aantal trouwe sponsors en een bijzondere bijdrage van de gezamenlijke woningbouwverenigingen uit onze regio.

Ed Diepenmaat

Voorzitter Architectuur Informatiecentrum Alkmaar

DISCUSSIE

1 maart - Bibliotheek Alkmaar
Niveaus van stedenbouw
Forumdiscussie over de kwaliteit van stedenbouw.

Er zijn zorgen over het vak stedenbouw. Eind 2009 heeft het ministerie van VROM het Stimuleringsfonds voor de Architectuur (SfA) verzocht onderzoek te doen naar de kwaliteit van stedenbouw in Nederland. Het SfA heeft vijftien lokale architectuurcentra, waaronder het AIA, bereid gevonden aan dit onderzoek mee te werken.

Het AIA heeft een inventarisatie gemaakt van stedenbouwkundige plannen in Alkmaar en aangrenzende gemeenten. Daarnaast werd een forumdiscussie georganiseerd met Ashok Bhalotra, stedenbouwkundige en directeur bureau Kuiper Compagnons; Ben Vos, directeur projecten Noord-West en Midden van Bouwfonds Ontwikkeling; Pierre Sponselee, directeur woningbouwcorporatie Woonwaard Noord-Kennemerland; Jos van Eldonk, architect-stedenbouwkundige bij Soeters Van Eldonk architecten; Evert Vermeer, oud-burgemeester gemeente Heerhugowaard. Als discussieleider trad op Henry Meydam, voorzitter van de VROM-raad.

Een belangrijk thema voor de discussie is het verdwijnen van stedenbouwkundige kennis bij overheden (gemeenten en provincies). Een ander thema is dat stedenbouw niet stopt bij een gemeentegrens en besturen vaak wel. Wat voor gevolgen heeft dat en waar liggen de oplossingen. Hieronder volgen delen uit de publicatie die van de discussie is gemaakt. De volledige publicatie is in krantvorm uitgegeven en wordt op aanvraag toegestuurd.

Commodity of community

“In hoeverre staat stedenbouw nog centraal in de Nederlandse ruimtelijke ordening?” Met die vraag start voorzitter Henry Meydam de discussie. Ashok Bhalotra beantwoordt de vraag vanuit zijn visie op stedenbouw: “In de afgelopen tijd is er een trend om stedenbouwkundige ontwikkeling vooral te zien als *commodity building*. “Dit,” aldus Bhalotra, “in tegenstelling tot stedenbouw, waarbij de stedenbouwer alle meetbare en onmeetbare aspecten via tekeningen vastlegt, zich baserend op een allesomvattend integraal onderzoek van ondermeer historische, natuurhistorische, verkeerskundige, economische en sociologische aspecten.” ... Terugkomend op de vraag van Meydam: “Zo proberen wij altijd te werken. Intussen is de praktijk in toenemende mate anders. Het ontbreekt bij bestuurders vaak aan een integrale visie op hun stad. In plaats daarvan focussen ze op deelplannen en vragen van de ontwerper een u-vraagt-wij-draaien-houding. De economische crisis wordt hiervoor als excuus gebruikt, maar het is een valkuil.”

“Nieuwe WRO waardeloos”

Evert Vermeer sluit zich aan bij Bhalotra: “Bij de ontwikkeling van de Flevopolders werd ook gewerkt vanuit een totaalvisie.” Voor de huidige situatie ziet Vermeer in de nieuwe WRO signalen voor verandering: “Er is vraag naar meer centrale sturing. Ik geloof dat provincies die zouden kunnen vervullen betreffende het benoemen van landschap en ruimte op regionaal schaalniveau. Dat kan stimulerend werken voor gemeenten.” Ben Vos: “Ik vind de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening waardeloos. De provincie Noord-Holland bijvoorbeeld ontwikkelt een structuurvisie die niet bindend is voor gemeenten. Daarnaast is er een verordening gemaakt, bestaande uit 50-60 paragrafen. Een stedenbouwkundige dan wel ontwikkelaar moet dan nog snappen wat hij moet doen. Dat werkt dus niet. Landelijk is het met de algemene regel van bestuur niet veel beter.”

Niveaus van stedenbouw

Meydam tot Jos van Eldonk “Wat vindt u van de rol van stedenbouw in het huidige beleidsmatige denken. Wordt die voldoende zwaar ingezet?”

Van Eldonk: “Wij doen veel projecten op het grensvlak van stedenbouw en architectuur. Ik merk dat daar veel draagvlak voor is en dat de plannen veel waardering krijgen.” Dat succes verklaart Van Eldonk als volgt: “Misschien omdat we geen stedenbouwers zijn. (publiek lacht). Vijftien jaar geleden was stedenbouw een heel abstract vak geworden. Wij en andere architecten zijn in dat gat gesprongen. Wij konden beter verbeelden hoe een plan eruit zou komen te zien. Als je kunt visualiseren waar het naar toe gaat, krijg je politiek draagvlak.”

Bhalotra reageert: “Er zijn verschillende niveaus van stedenbouw. Ik maak me zorgen over het niveau van de ruimtelijke ordening. Op projectniveau maak ik me minder zorgen. Ook ik ben voor samenwerking tussen publieke en private sector. Met een eerlijke en open houding zonder geheime agenda’s kom je daar altijd uit. Alle betrokken partijen moeten ja zeggen. Maar dan moet er wel een visie zijn.”

Route naar verbetering: regionaal denken, passie en geloof in politiek

Meydam vat de discussie samen: er is een grote behoefte aan een centrale rol voor stedenbouw omdat we daarmee een klimaat en omgeving kunnen creëren die het voor de inwoners van dit land beter maakt. Tegelijkertijd zijn er op diverse vlakken barrières. Meydam nodigt de panelleden uit een ‘marsroute naar verbetering’ te formuleren.

Pierre Sponselee: “Ik denk dat we moeten beginnen op regio-niveau, Alkmaar en omliggende gemeenten. Benoem de thema’s die je door de tijd heen mee wilt nemen. Als dat lukt, hebben we een grote stap gemaakt.”

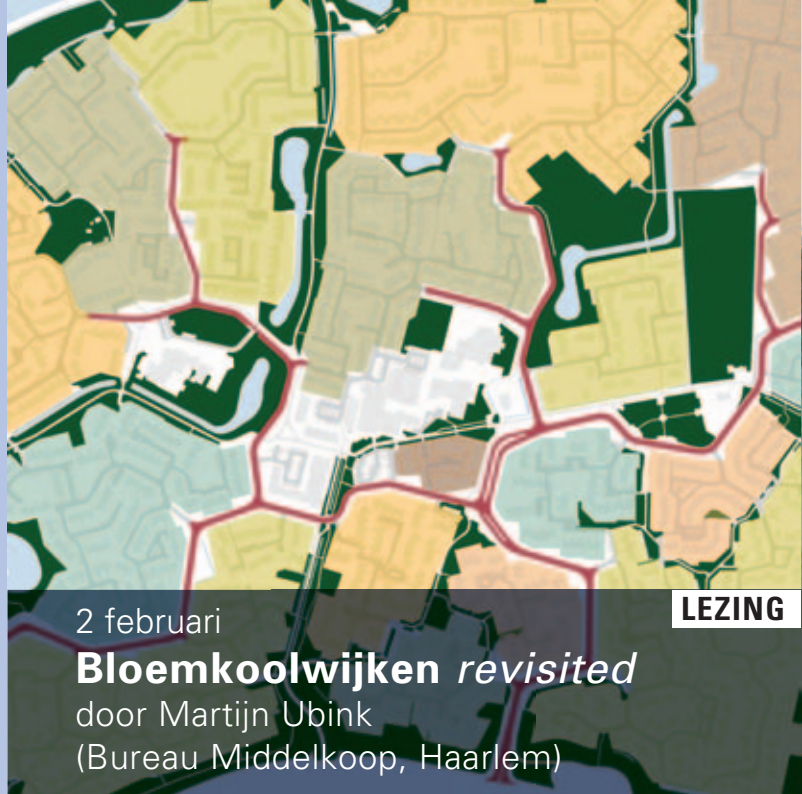
Vermeer sluit zich daarbij aan. “En ik roep het publiek op mee te doen aan politiek en bestuur. De belangstelling daarvoor vanuit het bedrijfsleven en vakmensen is beperkt. We moeten weer meer geloven in politiek en de – beperkte – maakbaarheid van dingen.”

Bhalotra: “Een stedenbouwkundige is een kameleon. Hij neemt de kleur van de geschiedenis, locatie, economie enz. over en voegt er een eigen kleur aan toe. Tekst is het begin, daarna komt context. Ten derde komt pretext, dat wil zeggen, bezieling, passie, emotie.” Bhalotra citeert een gedicht: “‘Je ziet op de hoek van de straat een man die in zichzelf praat. Wees niet bang. Ga naar hem toe. Luister naar hem. Hij is een dichter.’ Dat zijn voor mij de bewoners van de stad.”

Vos: “Ik zou wensen dat Bhalotra een dag in de week professor werd in Delft.”

Meydam bedankt de deelnemers.

Het publiek bestond uit circa 70 geïnteresseerde architecten, stedenbouwkundigen, bestuurders, politici en ambtenaren.

2 februari
Bloemkoolwijken revisited
 door Martijn Ubink
 (Bureau Middelkoop, Haarlem)

LEZING

In een tegenreactie op de monotone hoogbouw van de vroeg-naoorlogse woonmilieus werden de woonerfwijken van de jaren zeventig en tachtig kleinschalig(er) en vooral herbergzaam. Zo ontstonden wijken met veel eengezinswoningen met een tuin, verspringende rooilijnen, meanderende verkavelingsvormen en kleinschalige architectuur. Bekende voorbeelden zijn Alkmaar-Noord, de Rivierenwijk in Heerhugowaard en de Kersenboogerd in Hoorn.

Bureau Middelkoop heeft de afgelopen jaren verschillende studies geïnitieerd naar de idealen, kansen en knelpunten van deze wijken. Aan de hand van de verschillende thema's op verschillende schaalniveaus (wijk – buurt – woonblok) worden de opgaven in deze wijken toegelicht. Centrale vraag: komen na de stadsvernieuwing deze wijken aan bod voor sociale, economische en/of fysieke interventies? En: wat zal de aard en omvang van deze opgave zijn?

Drs. Ing. Martijn Ubink (1979) is sinds 2004 werkzaam als onderzoeker en adviseur bij Bureau Middelkoop. Martijn is plano-loog en stadssocioloog en is binnen het bureau verantwoorde-lijk voor verschillende studies naar de doorontwikkelings-mogelijkheden van zogenaamde bloemkoolwijken. Sindsdien is hij betrokken bij onderzoeken en wijkvisies in tientallen bloemkoolwijken verspreid door heel Nederland. Momenteel werkt Martijn samen met SUN uitgevers aan een publicatie omtrent bloemkoolwijken.

9 maart **Groenstructuur als basis voor de stad** door Niek Roozen
(Niek Roozen landschapsarchitecten, Weesp)

LEZING

Niek Roozen studeerde in 1974 af aan de Rijks Hogere School voor Landschapsinrichting, Afstudeerrichting Ontwerp. Van 1974 tot 1984 werkte hij voor Groep 5 te Boskoop. Sinds 1983 is hij directeur van Niek Roozen BV landschapsarchitecten te Weesp. Van 1996 – 2002

was hij hoofdarchitect van de Floriade 2002 Haarlemmermeer. Van 2006 – heden is Roozen supervisor herinrichting Willem van den Bergh, 's Heerenloo, Noordwijk. En van 2002 – heden hoofdarchitect van de NITA Design Group, China. Enkele gerealiseerde projecten: themapark 'Kasteeltuinen' in Arcen; 'Mondo Verde' in Landgraaf; masterplan Floriade 2002, Haarlemmermeer; de groenstructuur voor de wijk Changbai (100.000 inwoners) en het River Park (50 ha.) beide in Shenyang (China).

Na een korte introductie en een uitleg van de 'Groene Stad', gestart op de Floriade 2002, laat Niek Roozen zien dat groen onmisbaar is voor een gezonde leef- en werkomgeving. Was groen een aantal jaren geleden nog een sluitpost, tegenwoordig is groen een goede investering. Tien jaar ontwerpen voor grote steden in China heeft mooie voorbeelden opgeleverd van groene planontwikkeling in een gestructureerde maatschappij. Vanaf 1998 is het bureau van Niek Roozen actief betrokken bij de inrichting van nieuwe wijken in de Chinese steden Suzhou, Shenyang en Nanjing. Roozen liet ook actueel werk zien: de groene infrastructuur voor de miljoenenstad Ningbo en het Centrale Park voor de Expo2010 in Shanghai. Niek Roozen is de architect die het Alkmaarse Doelenveld gaat inrichten.

René van Zuuk studeerde bouwtechniek aan de Technische Universiteit Eindhoven, waar hij in 1988 afstudeerde. Direct na zijn afstuderen ging hij werken bij Skidmore, Owings & Merrill eerst in London en later in Chicago (1988-1989). In 1989 won hij de prijsvraag 'Ongewoon

wonen II' in Almere met het ontwerp voor zijn eigen woonhuis 'Psyche'. Met dit ontwerp maakte hij zich bekend als ontwerper van in het oog springende architectuur. Alles aan Psyche is speciaal; het gebruik en combineren van verschillende materialen, de ontwerpstyl, zelfs de wijze waarop het huis werd gesponsord. Na de oplevering van het project in 1993 vestigde hij zijn architectenbureau in Almere dat we nu kennen als René van Zuuk Architecten bv.

11 mei **Project X en andere werken** door René van Zuuk
(René van Zuuk Architecten, Almere)

LEZING

Dirk Jan Postel is de ontwerper van het museum Nieuw-Kranenburg in Bergen. Een aanzienlijke uitbreiding van de bestaande villa Kranenburgh, waarin ook het KCB, Museum Het Sterkenhuis en Kunsttuin Bergen worden gehuisvest. Het structurerende idee voor de uitbreiding bestaat uit een reeks 'wanden in landschap'. Zo ontstaat een gevarieerde reeks van ruimten, die alle zicht op de mooie omgeving houden. In de lezing geeft Dirk Jan Postel een toelichting op het ontwerp van het museum en op meerdere andere ontwerpen. Ook diept hij de rol die de begrippen transparantie, context en betekenis in zijn werk spelen, nader uit. De lezing is een pleidooi voor een architectuur die stevig is geworteld in de mogelijkheden en behoeften van het heden.

Dirk Jan Postel heeft zeer uiteenlopende projecten in Nederland en in het buitenland gerealiseerd. Zo staat in Bourgondië, Frankrijk een prachtig, meditatief glaspaviljoen; ontwierp hij het nieuwe Stadhuis van 's-Hertogenbosch; the British School in Den Haag; de ambassadewoning in Peking en een glazen huis in Almelo. Bij deze en andere ontwerpen van zijn hand blijkt dat voor Postel transparantie, ruimteverbindingen en zichtlijnen essentieel zijn voor de expressie en de sfeer van zijn gebouwen. Het domein van Postel is vooral dat van complexe en publieke programma's in een binnenstedelijke context. Juist om het unieke karakter van de Europese binnenstad en/of de subtiele waarden van het Hollandse landschap te behouden, is modernisering op gewogen wijze noodzakelijk. Kenmerkend is daarbij de precisie in detaillering, het integreren van gebouw en interieur en het plezier in het maken. Enkele andere projecten van zijn hand die in uitvoering zijn: Stads kantoor Vlaardingen; Provinciehuis Noord-Holland in Haarlem en het Stads kantoor Utrecht.

2 november
Bergen betekenis en begrip
door Dirk Jan Postel
(Kraaijvanger • Urbis, Rotterdam)

LEZING

7 december
Architect uit balans
door Thijs Asselbergs
(aTA, Haarlem)

LEZING

"Bij bouwen gaat het om het vinden van een goede balans tussen vorm en materiaal, tussen ruimte en detail, tussen traditie en experiment, tussen architect en opdrachtgever, tussen natuur en cultuur, tussen stad en land. Dit stond op de uitnodiging voor mijn architectuurlezing evenwichtigheden op 6 april 2010 voor het AIA. Begin april bleek ik een dubbele nekhernia te hebben en heb ik tot mijn spijt deze lezing niet kunnen houden. Economische terugval, gedwongen ontslagen, opdrachtgevers die anders tegen opdrachten aankijken, brachten me letterlijk uit balans. Gelukkig geeft AIA mij een herkansing. Die grijp ik aan om in te gaan op wat op dit moment bedreigingen voor het architectenvak zijn: de wijze waarop de positie van de architect verder uit balans wordt gebracht. Ik laat voorbeelden zien van recent werk dat wij hebben gemaakt of nog kunnen maken wanneer de economie dit toelaat. Tijdens de lezing ligt het accent op nieuwe kansen en bedreigingen voor het architectenvak. En zoals in de uitnodiging van 6 april stond: ingaan op het krachtenveld dat bepaalt wie verantwoordelijk is voor welke beslissing."

Thijs Asselbergs

Prof. ir. Thijs Asselbergs (1956) studeerde in 1982 af aan de afdeling Bouwkunde van de TU Delft. In 1985 richtte hij zijn eigen ontwerpbureau in Haarlem op. Hij was hoofd van de afdeling architectuur van de Academie van Bouwkunst in Amsterdam en stadsarchitect

van Haarlem. In 1992 introduceerde hij het woord zappi in Nederland dat thans als geuzennaam voor het 'materiaal dat alles kan' voortleeft. Hij was tot begin 2010 voorzitter van stichting Archiprix Nederland en Archiprix International. In 2006 richtte hij het debatplatform 'de stekker in Haarlem' op, een initiatief dat ruimtelijke kwaliteit wil bevorderen. Hij is directeur van ontwerpbureau aTA architectuurcentrale Thijs Asselbergs. In september 2008 is hij benoemd tot hoogleraar Architectural Engineering aan de TU Delft.

Verslag lezing **Architect uit balans** door Saskia Hulskes

Met “Architect uit balans” betitelde Thijs Asselbergs zijn lezing op 7 december 2010 voor het Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA) in het Filmhuis Provadja in Alkmaar. Het vormde een herkansing van een eerder geplande lezing die Asselbergs noodgedwongen vanwege een nek-hernia moest afzeggen. Hij was uit balans gebracht door de economische terugval, gedwongen ontslagen en onenigheid met opdrachtgevers. Asselbergs greep, zoals in de brochure werd vermeld, deze herkansing aan om in te gaan op de nieuwe kansen en bedreigingen van het architectenvak.

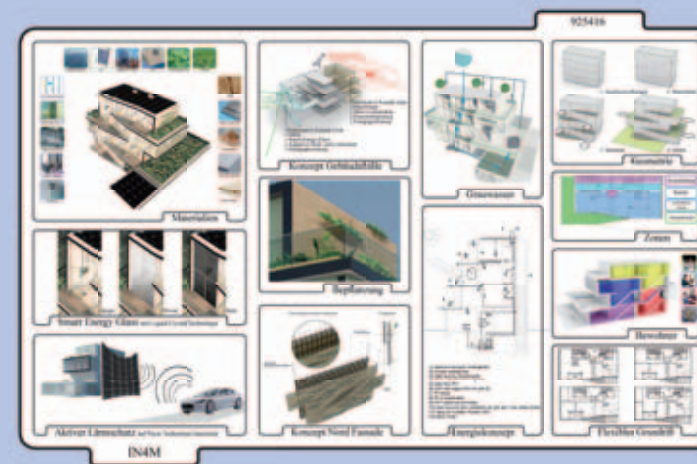
Het beloofde een interessante avond te worden, omdat niet een eenzijdig verhaal van de architect, maar een gezamenlijke zoektocht naar een nieuwe balans tussen architect, opdrachtgever en bewoner, die recent aan het wankelen was gebracht, centraal stond.

De lezing begon met het opwerpen van de tegenstelling tussen twee typen architecten: de architect die zijn visie koste wat kost doorvoert en de architect als teamplayer die probeert om compromissen te sluiten. Asselbergs sluit zich aan bij de tweede groep. Toen hij begin jaren tachtig zijn loopbaan begon werd de planningspraktijk bepaald door een democratisering van de planningsprocessen en de participatie van belangenverenigingen en bewonersorganisaties, zodat de plannen een groot maatschappelijk draagvlak kregen. De architect functioneerde als mediator die probeerde de verschillende belangenbehartigers gelijk te stemmen. De foto van Asselbergs die op een podium in een buurthuis de mensen van zijn ontwerp probeert te overtuigen is illustrerend voor de plaats van de architect in de jaren tachtig.

Aan de hand van een opeenvolging van projecten toonde Asselbergs wat hij als teamplayer heeft verwezenlijkt. Het gebouw dat in de discussie na de pauze de meeste aandacht kreeg was een woongebouw in een Nijmeegse wijk, naast een negentiende-eeuwse rooms-katholieke kerk. Het blokvormige drie verdiepingen hoge woongebouw met een bakstenen voorgevel en een erker in de vorm van een zwevende glazen doos, kwam in de plaats van een negentiende-eeuws schoolgebouw, dat volgens de architect zeer moeilijk tot woongebouw te transformeren was en daarom gesloopt diende te worden. In vorm en materialisatie leek het woongebouw niets met zijn omgeving gemeen te hebben. Maar met behulp van een professionele presentatie werd aangetoond dat met de horizontale geleding van de gevel, de grote verticale ramen en dezelfde hoogte van de daklijn bij het gevelontwerp van het gesloopte schoolgebouw werd aangesloten. Opnieuw zou de overredingskracht van Asselbergs hem helpen om de belangenbehartigers, in dit geval de bewoners en de kerkgemeenschap, met een goed uitgedachte presentatie achter een plan voor sloop en nieuwbouw te scharen.

De geoliede machine van ontwerpen en bouwen is echter tot stilstand gekomen en vele ontwerpen kunnen daarom niet worden uitgevoerd. De crisis schept volgens Asselbergs ook kansen omdat er tijd is voor bezinning en het opmaken van de balans. Zijn presentatie maakt duidelijk dat de ontwikkeling in de woningbouw de afgelopen jaren gering is geweest, zeker in vergelijking tot de innovatie in de auto- en vliegtuigindustrie. Bij een foto van een autocoureur in een racewagen tijdens de pitstop vraagt Asselbergs welke plaats de architect in het proces van plannen en bouwen heeft ingenomen. Is hij de autocoureur die de touwtjes in handen heeft of is hij een onderdeel van het team van monteurs met een assisterende rol? Of toch de teambaas die het team van bovenaf leidt en eventueel bijstuurt?

De rol van architectenbureaus in het plannings- en bouwproces lijkt te zijn gemarginaliseerd ten gevolge van de crisis. Steeds meer bouwbedrijven beperken de invloed van de architect tot het voorlopig ontwerp om kosten te besparen. De grip op het volledige proces glipt weg, bespeurt Asselbergs. Hoe kan de architect nog controle houden over de architectonische kwaliteit wanneer deze door bouwbedrijven halverwege uit de race wordt gegooid? Het lijkt of de bouwbedrijven de plaats achter het stuur hebben ingenomen. Voorzitter van het AIA,

Ed Diepenmaat, geeft de discussie een nieuwe wending door te vragen naar de plaats van de bewoner. De bewoner lijkt volgens iemand uit het publiek aan de zijlijn te staan. Door projectontwikkelaars wordt met de bouw van voornamelijk grondgebonden woningen met tuinen in uitbreidingswijken op de vraag van de markt ingespeeld, maar de individuele woonwensen worden daarbij vergeten. Heeft de projectontwikkelaar door de liberalisering van de woningmarkt de sturende rol overgenomen en assisteert de architect nog slechts? De architect moet deze nieuwe positie niet accepteren. Schumacher zie je ook niet banden gaan verwisselen!

De nieuwe tijd vraagt om nieuwe opgaven. Om een oplossing te vinden voor de werkeloosheid onder architecten en de dreigende vermindering van de architectonische kwaliteit stelt Asselbergs een wettelijke registratie van de architectenstatus voor. Zo kan er een selectieproces plaatsvinden waarna de beste architecten overblijven. Het voorstel stuit op luid protest vanuit de zaal. Een tweede probleem dat Asselbergs constateert is de leegstand van oude bedrijfspanden. De nieuwe opgave moet daarom gericht worden op de transformatie van deze gebouwen. Het is een opvallende uitspraak van een architect die nog geen half uur eerder de transformatie van een schoolgebouw als “onrendabel” bestempelde. Door naar de duurzaamheidsfactor te kijken kan volgens wethouder Nico Alsemgeest van Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing worden aangetoond dat hergebruik wel degelijk rendabel is. Zo kan een nieuwe markt worden gecreëerd en tegelijkertijd een ruimtelijk probleem worden opgelost. De balans lijkt te zijn hervonden.

De avond werd afgesloten met een proefballonnetje van Asselbergs voor de oprichting van een nieuwe politieke partij voor de bevordering en de verhoging van de architectonische kwaliteit: de Partij van de Architectuur. Alsemgeest (D66) stelde gekscherend dat hij wel lijsttrekker wilde worden, maar zwakte dit toch weer af: ‘Als u het niet erg vindt, neem ik de ideeën op in mijn partijprogramma.’

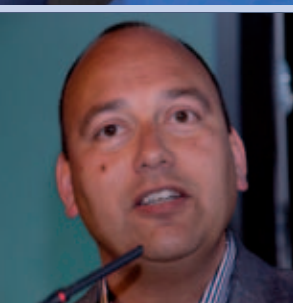
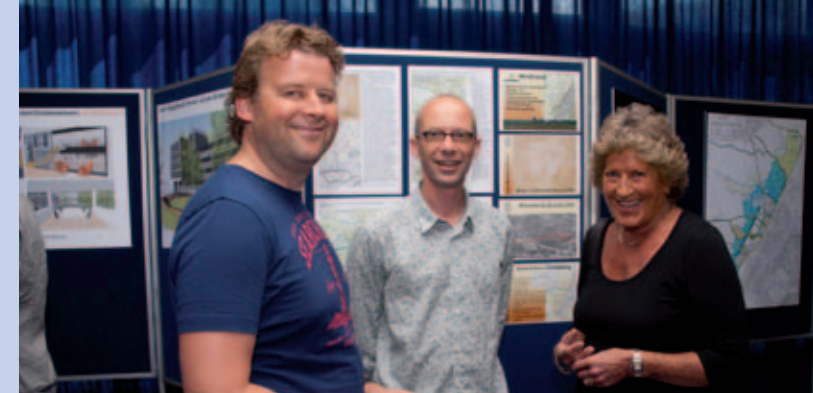

26 juni
Dag van de Architectuur
 Plannenmarathon West
 Presentatie van plannen voor de
 Westrand van Alkmaar

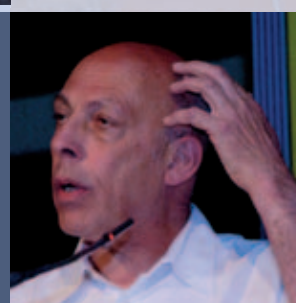
SYMPOSIUM

Het thema van de nationale Dag van de Architectuur 2010 was "Architectuur & hergebruik". Onder dit thema organiseerde het AIA een infomarkt over de inrichting van de westrand van Alkmaar. Architectuur komt er zeker aan te pas en elke inrichting van de stad is tevens een vorm van hergebruik. De westrand van Alkmaar wordt de komende jaren herontwikkelt. Het gebied grenst aan het landelijke buitengebied van buurgemeente Bergen. De Provincie geeft een deel van de Westrand een groene bestemming. Er zijn nu ondermeer sport- en onderwijsvoorzieningen. Het Medisch Centrum Alkmaar heeft verhuisplannen. De Westrand is een mogelijke locatie. Energiebedrijf Taqa heeft plannen voor ondergrondse gasopslag in het buitengebied van Bergen. In de discussie rond de ontwikkeling gaat het om de steekwoorden: sport, groen, verkeer, milieu, zorg en werkgelegenheid.

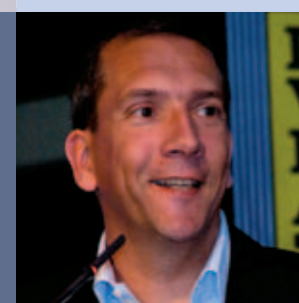
Op zaterdag 26 juni toonden overheden, ontwikkelaars en andere betrokkenen hun ambitieuze, misschien zelfs controversiële plannen voor de Alkmaarse Westrand. De plannenmakers presenteerden hun ideeën en plannen op het podium. Achter elkaar, als een plannenmarathon. Na elke presentatie volgde een korte discussie onder de prikkelende leiding van Eelco Koolhaas van Beleidstheater. Feico de Leeuw zorgde voor pauzetheater en saxofoonkwartet Double Espresso voor muzikale omlijsting. De deelnemers waren ook vertegenwoordigd met een eigen stand.

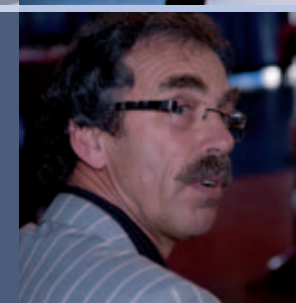
Peter de Baat
 Projectwethouder gemeente Alkmaar
Ontwikkelingsplan Westvleugel

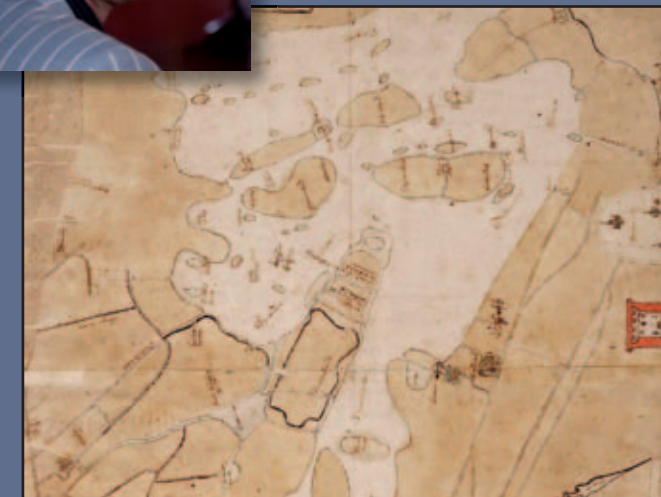
Nico Alsemgeest
 Wethouder ruimtelijke ordening
 gemeente Alkmaar
Structuurvisie Westvleugel

Harry Pijl
 Projectleider sector verkeer en
 vervoer provincie Noord Holland
Wegenplannen Westrand

Henk de Visser
 Historische Vereniging Alkmaar
Cultuurhistorie Westvleugel

Het oorspronkelijke idee was dat het publiek op verschillende tijden in zou kunnen lopen. In de praktijk bleken praktisch alle bezoekers de hele middag aanwezig te zijn. Ondanks het mooie weer buiten. De snelle afwisseling van de presentaties maakte het programma boeiend vanaf de start tot het slot. De discussies waren geanimeerd maar kort. Een vertegenwoordiger van de plaatselijke bewonersvereniging zorgde voor een pittige inbreng. Na afloop van het programma werd nog druk nagepraat.

De plannenmarathon werd geopend door wethouder De Baat van Alkmaar. Als eerste ontvouwt de gemeente Alkmaar haar ideeën over de Westrand aan de hand van de Structuurvisie Westrand. Daarna is de Provincie Noord-Holland aan de beurt met de wegenplannen voor de westelijke rondweg. Vervolgens presenteert de Historische Vereniging Alkmaar haar cultuurhistorisch onderzoek van de Westrand. Een medewerker van de Rabobank presenteert het ontwerp voor het duurzame regiokantoor dat de bank bouwt aan de Robonsbosweg. De Initiatiefgroep Westrand Alkmaar presenteert een ambitieus plan voor een groot sportcomplex aan de Hoeверweg. BRTarchitecten presenteert een plan voor de vestiging van het Medisch Centrum Alkmaar in de Westrand. Tenslotte presenteert energiebedrijf Taqa zijn plannen voor ondergrondse gasopslag. De Alkmaarse Dag van de Architectuur vond plaats in Hogeschool Inholland (Rabobankzaal) aan de Bergerweg te Alkmaar.

Ralph van Soomeren
Directeur bedrijfsmanagement
RABO bank Alkmaar en Omstreken
Nieuw kantoor RABO

Cor van Vliet
Directeur Mulder Obdam Bouw B.V.
Sportcomplex Hoeверweg

Peter van der Sman
TAQA Energy B.V.
**Ondergrondse gasopslag
Bergermeer**

Ton van Rutten
Directeur BRTarchitecten
Mogelijke nieuwbouwlocatie MCA

Foto: Bernard Faber

13 september - 3 oktober, Theater De Vest
**Architectuur als motor van
 maatschappelijke verbinding**
 Tentoonstelling LIAG architecten en
 bouwadviseurs, Den Haag

EXPOSITIE

De nieuwe brandweerkazerne van Alkmaar aan de Helderseweg is voor de zomer opgeleverd. Het nieuwe gebouw, ontworpen door architect Erik Schotte - LIAG, huisvest de brandweer, Brijder Verslavingszorg, een video-observatiepost van de afdeling Stadstoezicht en er is ruimte gereserveerd voor de meldkamer van Parkeerbeheer. De realisatie van het gebouw heeft veel aandacht gekregen vanwege de ambitieuze aanpak met betrekking tot duurzaam- en energiezuinig bouwen. Architectonisch gezien is het een iconisch gebouw dat gekenmerkt wordt door een opvallende massa en gevel die de entree naar Alkmaar markeert.

Centraal in de tentoonstelling staan het ontwerpproces en de totstandkoming van de brandweerkazerne, vanaf de prijsvraagfase tot en met de oplevering. Daarnaast is er aandacht voor andere projecten van het bureau.

De expositie werd op maandag 13 september geopend door burgemeester Piet Bruinooge van Alkmaar. Aansluitend was er een lezing door Erik Schotte over de architectuur van LIAG.

Foto: Bernard Faber

Het doel van de stichting Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA) is het bevorderen van de belangstelling voor stedenbouw en architectuur door het organiseren van lezingen, tentoonstellingen en de jaarlijkse Dag van de Architectuur.

Bestuur

Ed Diepenmaat	voorzitter
Bernard Faber	secretaris
Evert Barendrecht	penningmeester
Niko Hoebe	lid
Joost Breebaart	lid

Programmaraad

Eddo Carels (voorzitter BNA kring Alkmaar)
Arnold Henselmans (voorzitter Bouwend Nederland afd. Alkmaar)
Aad Krom (docent Bouwkunde Inholland)
Pierre Sponselee (directeur Woonwaard)
Rob de Vries (partner BRTArchitecten)
Henk de Visser
Jan Visser (projectleider gemeente Alkmaar)
Erna Winters (directeur Bibliotheek Kennemerwaard)

**ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR**

Architectuur Informatiecentrum Alkmaar
Postbus 1101
1810 KC Alkmaar
072-5124648
info@aia-alkmaar.nl
www.aia-alkmaar.nl

Het AIA wordt ondersteund door

KENNEMERWONEN

woon Compagnie

De Wonerij

SteenCenter Noord-Holland

